

OBDOBÍ STARÉ BUDOVY ŠKOLY (1851 - 1951)

Se stavbou nové školy (pro nás vlastně ale staré školy) bylo započato v roce 1851.

Po neshodách rektora s představenými obce byla postavena místo dvojtřídní budovy velká jednotřídka. Do učebny se vešlo 200 dětí. V zimě tak velká místnost nemohla být vytopena. Tím pochopitelně trpěla i výuka dětí.

Na dvojtřídní byla bánovská škola rozšířena v roce 1881. Velká učebna byla zdí rozdělena na dvě učebny.

O deset let později se začalo s přístavbou třetí učebny. Kolaudována byla v červnu 1892.

V roce 1896 byla na pozemku Pod Hradem zřízena školní zahrada.

Dětí neustále přibývalo. Výnosem Zemské školní rady byla zdejší trojtřídní škola rozšířena v roce 1902 na čtyřtřídní.

Bylo nutno hledat další učebnu. Dětí školou povinných bylo již 250. Na čtvrtou učebnu byla upravena bývalá obecní kancelář. Občané ji říkali „stodola“ a v ní se učilo až do roku 1950.

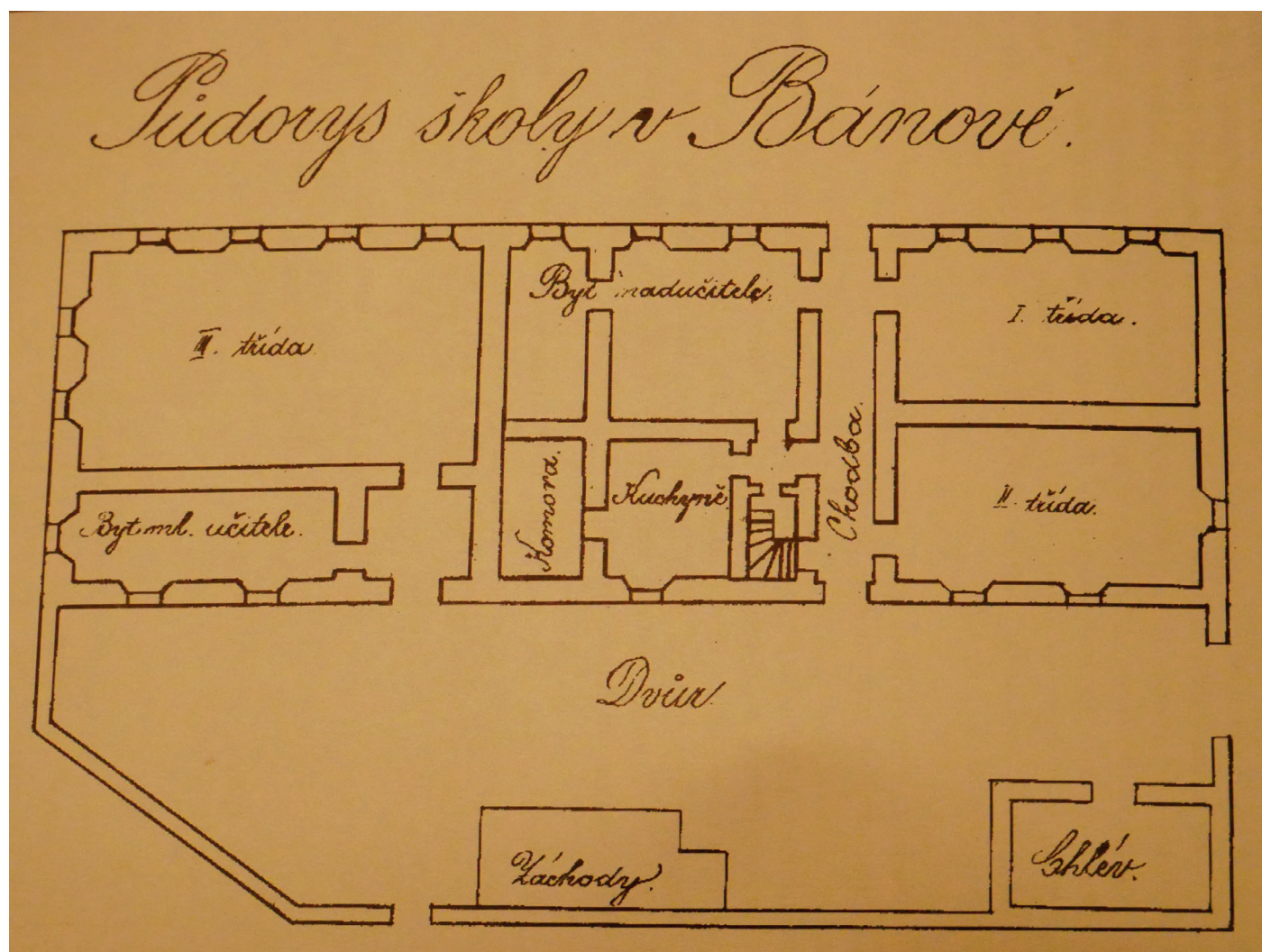
Když od 1. září 1909 bylo povoleno výnosem vyučování podle osnov pro školy pětileté, vyučovalo se stále ve čtyřech učebnách střídavě polodenně.

Schůze stavebních komisí, v nichž se uvažovalo o stavbě nové školy, končily neúspěšně. Příčinou byly spory členů obecního zastupitelstva o místo, kde by měla nová škola stát.

Uvažovalo se o různých možnostech: na místě letní tělocvičny, v zahradě domu č. 30 nebo přestavět školu na patrovou.

Do neutěšeného stavu bánovského školství zasáhla navíc I. světová válka.

Ve školním roce 1916/1917 bylo již v Bánově 406 žáků. Učilo se již podle osnov pro školy šestileté. V některých třídách byly pobočky. Vyučovali pouze čtyři učitelé, a to

Půdorys školy v Bánově.

OBDOBÍ STARÉ BUDOVY ŠKOLY (1851 - 1951)

„Šturmováčka“ - tělocvik kolem roku 1930.

8 tříd polodenně v pěti učebnách. Pátá učebna byla upravena z poměrně malého učitelského bytu. Obdivuhodné!

Ani válka nezabránila růstu počtu školou povinných dětí. Ve školním roce 1920/1921 bylo vyučováno 480 dětí zapsaných do 10 tříd v pěti učebnách v padesátiminutových hodinách. Tlak na stavební komisi pro novou školu stoupal.

V září 1921 rozhodla místní školní rada s obecním zastupitelstvem postavit šestitřídní školu na místě dnešní pošty, když se předtím ještě uvažovalo o přestavbě obecního hostince na školu.

O rok později se místní radní rozhodli koupit pro stavbu školy míst-

ní dvůr. Neuskutečnilo se. V roce 1928 přišli členové zastupitelstva na to, že by mohli koupit místní zbytkový statek. Postupně by se rozprodával a získaly by se finance na stavbu školy. Ani to se neuskutečnilo.

Nechuť stavět novou školu potvrdili někteří radní ve školním roce 1930/31, kdy vyšlo usnesení o zakládání rodičovských sdružení na školách. Na ustavující schůzi vystoupil jeden z občanů se záporným postojem k této novotě. Doslova řekl: „To by se do výboru mohli dostat učitelé darebáci a ti by si dělali sami, co by chtěli.“ Většina přítomných s ním souhlasila. Byli totiž na schůzi většinou rodiče

určité strany, která školu příliš neměla v lásce.

Přes všechny těžkosti se tehdejší vedení školy v lednu 1931 postaralo o novinku tím, že zřídilo v domě č. 25 školní kuchyni pro výuku děvčat. Stavem učeben, pokud jde o počet, bánovská škola spolu se školami na Žitkové a Vyškovci působila skličujícím dojmem. Tak skutečnost konstatoval v r. 1935 okresní školní inspektor Julius Šobr.

Z popudu okresního školního výboru bylo proto v roce 1935 na místní školní radě, aby opatřila stavební místo pro novou školu. Bylo rozhodnuto odkoupit stavení 4 zemědělců za starou školou.

OBDOBÍ STARÉ BUDOVY ŠKOLY (1851 - 1951)

Jednání o koupi se však protáhlo a přišla II. světová válka. Pro lepší perspektivu školy opět temno.

Taková byla tedy ona trnitá cesta k nové škole.

Stojí za zamyšlení, proč rozhodnutí ke stavbě školy tak dlouho trvalo, kolik morální škody bylo způsobeno dětem, které neměly možnost navštěvovat takové školy, jaké byly již ve Vlčnově, Uherském Brodě, Šumicích či Nivnici.

Byli to jen představitelé obce, kteří nesnášenlivostí mezi stranami a spolky, záští proti škole či jednotlivým učitelům brzdili tolik potřebnou instituci pro vzdělávání dětí?

Něco jistě zavinili i oni. Ale je nutno zvážit také ostatní okolnosti. Měřítkem kulturního stavu obyvatelstva byly a jsou dodnes možnosti, které obyvatelé ke svému životu mají.

Obec Bánov se nachází v kopcovitém kraji, půda je zde méně úrodná a spojení s rovinou, kde obyvatelstvo bylo bohatší, koncem 19. a začátkem 20. století nebylo jako dnes.

Lidé museli za prací či výdělkem do světa. Vraceli se domů na krátkou dobu a nejevili tolik zájmu o politiku či poměry v obci. Na domácích polnostech museli často pracovat děti.

Dvě války zde sehrály také své. Období mezi válkami bylo nejen v naší obci, ale v celém širokém okolí obdobím snahy získat si určité hmotné zabezpečení pro rodinu.

C. k. úřady před rokem 1914 a naše úřady po roce 1918 ponechávaly starosti s výstavbou škol obcím. Přispěly, ale nikoho ke stavbě nenutily. A to myslím byly bodláky na trnité cestě k nové škole v Bánově.

Zbývá zamyslet se nad prací a výsledky učitelů té doby. Patří jim obdiv a srdečný dík se vzpomínkou.

Pod vedením Jakuba Zony a jeho syna Jakuba Zony mladšího v po-

Třída ve staré škole, pravděpodobně rok 1948. Svědčí o tom kombinace kříže, obrazu Klementa Gottwalda a Josefa Stalina.

OBDOBÍ STARÉ BUDOVY ŠKOLY (1851 - 1951)

Stará škola na počátku 20. století.

měrech velmi chudých získávali první žáci v 19. století pocit národnostního vědomí. To bylo ještě Rakousko-Uhersko. Oba to neměli lehké. Děti byly často doma na práci nebo nemocné.

Když 15. ledna 1880 nastoupil na školu Josef Haluzický, patřila bánovská škola podle výroku učitelů z okolí k těm nejzanedbanějším. Sám říká, že musel vynaložit mnoho sil, aby aspoň uspokojivého výsledku docílil. Škola byla bez pomůcek. Měla pouze mapu Palestiny a několik obrazů k názornému vyučování. Tyto pomůcky škola dostala od někoho darem.

K tomu se družila velká nepřízeň ke škole ze strany tehdejšího před-

sedy místní školní rady a zároveň představeného obce.

Křídu, kterou škola dostávala z obchodu, nechal dotyčný odnést místním policajtem, aby vyučující nemohl této k psaní používat. O zakoupení nějakých pomůcek pro školu se nesmělo nově příchozímu nadučiteli ani snít.

Leč nakonec škola vzkvétala. Byli zde i dobří lidé. Takovým byl například nově zvolený předseda školní rady Tomáš Matějček a bývalý správce zdejšího velkostatku Vincenc Langhans. Posledně jmenovaný složil ve prospěch školy 10 zlatých, Tomáš Matějček 1 zlatou. A když sám nadučitel přidal také 1 zlatku, za tento obnos 12 zla-

tých bylo nakoupeno knih různého poučného obsahu. A tak byla založena 15. února 1884 zdejší žakovská knihovna.

Za dalších řídících učitelů Františka Svatoně (1911-1925), Františka Bumbálka (1926 -1941) a Josefa Tylicha (1941 -1951) úroveň nejen školy, ale i společenského života v obci stoupala.

Nebylo jednoho roku, aby nebyly pořádány besídky, dětská divadla či jiná vystoupení, z nichž výtěžek byl věnován na pomůcky škole nebo potřeby chudým dětem. Organizátory byli zejména učitelé Oldřich Bardonek, Josef Příbylík, Jan Mihal, Jaroslav Valášek, František Němec a jiní.

OBDOBÍ STARÉ BUDOVY ŠKOLY (1851 - 1951)

Učitelé se střídali v projevech u příležitosti výročí republiky nebo narozenin T. G. Masaryka. Stáli u zrodu spolků jako „Vzdělávací spolek Palacký“ (1900), Sokol (1923) a Orel (1933). Každým rokem se konala besídka ke Dni matek. Velká byla také výchova k vlastenectví. Žáci místní školy stejně jako dospělí se v hojném počtu zapojili za II. světové války do boje proti fašismu.

K vyučujícím na škole samozřejmě neodlučně patřili také vyučující náboženství. Vesměs to byli místní faráři a kaplani. Vystřídali se P. Josef Bureš, P. Josef Barvíř, P. Alois Duda, P. František Krčma, katechetka Karla Slavičková, P. Josef Novák, P. Eduard Hurník, P. František Karlík, P. Josef Glos, P. Ludvík Červenák, P. Štěpán Křemeček, P. Josef Halaška a P. Josef Drozd.

Sluší se uvést, že byli všichni příkladem ostatním občanům ve vzájemných vztazích. I když se názorově rozcházeli, byli vždy zajedno s učiteli. Příkladem mohla být dvojice řídící učitel František Bumbálek a pan farář Josef Glos. Prvně jmenovaný byl vzdělavatelem Sokola, druhý vzdělavatelem Orla. Zatímco řadoví členové k sobě sympatie nijak neprojevovali, při veřejných akcích Sokola jako první platil vstupné P. Josef Glos, při akcích Orla byl prvním platícím František Bumbálek.

A ještě něco málo o žácích doby 1851 – 1951. Byly to děti snaživé, i když ne všechny měly schopnosti pojmout všechno, co jim ve škole bylo předneseno.

Zejména děti do let dvacátých musely často doma tvrdě pracovat. Na učení jim zbývalo málo času a při úkolech jim neměl kdo po-

Učitelský sbor 1919/1920.

Stojící zleva Kundrata, Bumbálková, Bumbálek, sedící zleva Slavičková, řídící učitel Svatoň a Veselá.

Učitelský sbor 1939/1940.

Učitelský sbor 1942/1943.

OBDOBÍ STARÉ BUDOVY ŠKOLY (1851 - 1951)

Učitelský sbor 1946/1947.

Učitelský sbor 1947/1948.

Pohled na starou školu od kostela.

radit. Tak se stávalo, že děti byly nuceny ročník opakovat.

Možnosti studovat se dostalo jen málo jedincům. Prvním studentem byl Štěpán Zálešák, řezbář a sochař zejména v oboru sakrálního umění. Jeho práce zdobí četné kostely u nás (Kutná Hora, Praha, Brno, Velehrad aj.). Působil jako profesor na umělecké škole v Praze.

Většina dětí té doby absolvovala pouze obecnou školu. Mnohé jen neúplnou. Když žák propadl (někdy i vícekrát), ve 14 letech ze školy v každém případě odešel, třebaš z páté nebo šesté třídy. Tyto děti se často cítily méněcenné. Kdo chtěl absolvovat měšťanskou školu, měl ji k dispozici v Uherském Brodě. Někteří chodili po zřízení měšťanky také do Nivnice nebo do Šumic. Samozřejmě většinou pěšky, neboť autobusy nejezdily nebo pro ně byly drahé. Většina žáků z obecné školy končila doma v zemědělství, málokterý se dostal do učebního oboru.

Vzhledem k tomu, že v místě až do roku 1940 nebylo lékaře, nebylo roku, aby někdo ze školáků nezemřel. V roce 1940 zamřelo dokonce 8 žáků (3 chlapci, 5 dívek): 6 na spálu, 1 na zápal plic a 1 na souchotiny.

podle publikace
Almanach ZŠ Bánov (1951 - 2001)
zpracoval Mgr. Vlastimil Ondra

